

Kunst als voeding voor het innerlijk kompas

Door Ingrid Blans

Hoewel ernstig voorgenomen het c-woord in deze inleiding niet te laten vallen, kom ik er toch niet onderuit. En dat niet alleen omdat deze energiek-ogende dikke catalogus die u in handen heeft, vol met werken van Essentie-kunstenaars, er het gevolg van is. Werden we in voorgaande jaren door de curatoren van de stichting 4+ verwend met een zorgvuldig ingerichte tentoonstelling van minimalistische kunst op een markante cultureel-erfgoed-locatie, de 1,5-meter maatschappij noopt ons tot bij ons zelf blijven, fysiek en in de geest. In doen en denken letterlijk terug naar de Essentie. Mogen we dat, zonder aan het leed voor velen voorbij te gaan, een *blessing in disguise* noemen?

Wat vanaf het begin duidelijk werd toen het virus wereldwijd wild om zich heen begon te slaan, was dat alle vormen van kunst zich opwierpen ten behoeve van het welbevinden van mensen om het ons opgedrongen ongemak enigszins te verzachten. Initiatieven uit de culturele sector gingen gepaard aan improvisatietalent...aan doorzettingsvermogen...aan de instelling dat niets te gek was in een wereld die de bewoners van deze aardkloot de ene beperking na de andere oplegde en ons zowel letterlijk als figuurlijk de adem benam. In korte tijd kwamen de meest briljante producties tot stand. Zoals de indrukwekkende reeks voorlezingen van Boccaccio's *Decamerone* in een van de eerste weken van het gedwongen thuisblijven. De kettingreeks van gedichten die

spontaan op zoveel plekken in Nederland ontstond dat onze mailboxen ermee vol liepen. De uitvoering van Beethovens *Alle Menschen werden Brüder* door het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Het initiatief van beeldend kunstenaars en verzamelaars om elke dag een kunstwerk te posten, voorzien van een persoonlijke connotatie waarom het zo belangrijk is dat dit kunstwerk werd gemaakt. In een tijd waarin theaters en musea werden gemist, droegen creatieve kunstenaars inventieve oplossingen aan om zich op de anderhalve meter te kunnen presenteren: bij jou thuis op de computer. De rol van de kunsten in onze anderhalve meter-samenleving heeft zich op die manier manifest aan ons getoond.

Kennismaking met kunst en met al wat mooi is - en wat begint met een mooi prentenboek als je een half jaar jong bent - moet vanaf babytijd een continue factor in een mensenleven zijn. Een samenleving bestaat uit individuen van velerlei pluimage, toegerust met een innerlijk kompas dat hen langs situaties moet leiden waarin zij de keus hebben de weg in te slaan naar verheffing of naar verderf. Kunst vervult daarin een rol. Beeldende kunst leert kijken, werpt vragen op, leert onderzoeken. Kijken, zien, observeren is iets wat we moeten leren. Kunstenaars leren ons beter te zien door ons steeds op een andere manier te laten kijken naar de werkelijkheid. Kunst biedt geen oplossing maar kunst last een pauze in, leert je nadenken over hoe je je eigen capaciteiten optimaal kunt inzetten. En kunst leert bescheiden zijn.

Dus niet maar één keer in je hele schooltijd met een klasje naar het mu-

seum maar minstens drie keer per jaar. En tussendoor creatieve vakken als vast lesprogramma: tekenen, zingen, plezier met papier en textiel, handenarbeid. Als je dat een generatie lang volhoudt, wordt dié generatie alvast een stuk gelukkiger. Wat weer een belofte inhoudt voor de artistieke ontwikkeling van generaties daarna. Een mens die heeft geleerd te spiegelen, te overdenken, stil te zijn, heeft de ruimte om zijn hart open te zetten voor schone zaken...een essentieel ingrediënt voor geluk.

In weerwil van wat een minister van Economische Zaken ons in de zomer van 2018 in een interview wilde doen geloven, is kunst niet elitair. Troebele geesten hangen aan kunst zo'n imago voor eigen gewin: kunst is leuk, dus niet serieus...daar kan op bezuinigd worden.

Inmiddels - gewend rakend aan beperkingen op velerlei gebied, maar op de been gehouden door presentaties van muziek, toneel en beeldende kunst die ons op onorthodoxe wijze worden aangeboden - horen we van toonaangevende adviesorganen andere geluiden. Kunst is geen luxe, kunst is noodzaak. Aan kunst wordt een meervoudige waarde toegekend: de op zichzelf staande artistieke waarde, een sociale waarde en - niet onbelangrijk - de economische waarde als aantrekkingskracht voor een vestigingsgebied in een regio of land. Kunst als aanbeveling in de concurrentieslag om werkgelegenheid. Deze drie waarden van kunst en cultuur zijn niet op zichzelf staand, maar verhouden zich tot elkaar. Economische waarden en artistieke/sociale waarden zouden communicerende vaten moeten zijn; die opvatting zou ik graag wat meer willen tegenkomen in alle lagen van onze overheden. De invloed van kunst op

het bruto nationaal product bijvoorbeeld...knappe koppen bij het Centraal Plan Bureau zouden dat voor de aardigheid eens moeten doorrekenen. Als La Corona dat besef expliciet kan maken bij Overheid en *captains of industry*, zouden er voor de kunsten, waarvan de beeldende kunst een essentieel deel uitmaakt, nog wel eens goede (of gouden? Nee, niet wensdenken!) tijden aan kunnen breken.

Beeldend kunstenaars hebben een grote verantwoordelijkheid. Zij moeten zien te overleven in een tijd dat het kunstkoopgedrag van het publiek matig is. Waarin subsidies dreigen te verdwijnen. Tegelijkertijd moeten zij een inspanning verrichten om met (zeer) jonge mensen in gesprek te geraken over hun werk, dat gebeurt misschien te weinig. De geesten moeten rijp gemaakt worden. Zodat de opgewekte interesse beklijft en uiteindelijk resulteert in een overwogen aankoop. Al is het maar één keer in het leven van ieder mens.

Als La Corona haar 'regeringsperiode' gebruikt om Apollo als pleitbezorger van de schone kunsten met verve voor het voetlicht te brengen, kan dat de publieke opinie doen omslaan. Dan wordt kunst niet als luxe ervaren maar als noodzaak. En is dat niet de Essentie van deze catalogus?